VIIKONVAIHDE

PASSIPAIKALLA

Kovat paikat

Alexander Stubbin (kok.) kapea enemmistöhallitus selvitti ensimmäisen tulikokeensa kevyesti. Hallituksen jättänyt vihreä ryhmä äänesti välikysymyksessä tyhjää, mutta tosi kovat paikat ovat edessä.

Vihreiden ryhmänjohtaja **Outi Alanko-Kahiluoto** ilmoitti yksiselitteisesti, että vihreät kyseenalaistavat tulevina kuukausina hallituksen linjan lapsilisien leikkaamisessa ja takuueläkkeen jumittamisessa.

Sinipunahallitus voisi kitkutella kolmen paikan enemmistöllään läpi koettelemusten. Poliittisesti se ei kestä. Kansalle ei voi uskotella, että Suomen kansantalous kaatuu ja kolmen A:n luottoluokitus laskee kaikkein köyhimmille maksettavaan 70 miljoonaan euroon. Hallituksen lienee taivuttava.

Pääministeri Stubb selitti uuden eläketulovähennyksen kohdistuvan suurempaan joukkoon kuin takuueläkkeen korotus. Varmaan se on totta, mutta kaikkein köyhimmät eivät siitä hyödy mitään.

Rautakehys kuristaa

Heikoilla jäillä on myös oppositiopuolue keskusta. Välikysymyksen ryhmäpuhuja **Tuomo Puumala** selitti lapsilisäleikkausten peruuntuvan, kun tupakka-askin veroa nostetaan 31 senttiä.

Valtiovarainministeri **Antti Rinne** (sd.) todisti taas rautaisesti, miksi keskustan tupakka-askimalli ei toimi. Eduskunta on itse säätänyt hallitukselle menokehykset, joita hallituksen on noudatettava. Menoja on pakko leikata joka vuosi, mutta kaikki uudet verot solahtavat ilman korvamerkkiä pohjattomaan pussiin.

Rinne on vastuuministerinä miellyttävä yllätys, kärsivällinen, asiallinen ja selkeä, aivan toista maata kuin edeltäjänsä. Ay-johtajana hän on vuosien mittaan oppinut toistamaan yhä uudelleen kylmiä totuuksia oman hallintonsa visapäille.

Kokenut **Ben Zyskowicz** (kok.) on alusta pitäen vaatinut, että eduskunnan on korjattava hallituksen sekava lapsilisäpäätös. Vain eduskunnalla on valta murtaa säätämänsä menokehykset.

Kolmikantako yli kaiken?

Keskusta on pitkän jahkailun jälkeen valmis kokeilemaan perustulomallia. Vihreät ja vasemmistoliitto ovat ajaneet sitä pitkään ja myös perussuomalaisten ryhmänjohtaja **Jari Lindström** ilmoitti kiinnostuksensa.

Vahvana esteenä on vanha kunnon sinipuna, mutta nyt kokoomuksen ryhmäpuhuja **Anu Urpalainen** piti perustusturvakokeilua erinomaisena asiana. Kokoomuksen toista siipeä edustava, maahanmuuttajien lastenvaunuja kadehtiva espoolaisrouva **Pia Kauma** ilmoitti heti, että hän ei kannata perusturvakokeiluja.

Sosiaaliministeri **Laura Räty** (kok.) uskotteli, että sosiaaliturvauudistukset ovat Suomessa perinteisesti kolmikannan asioita. Mr. Kolmikanta, työministeri **Lauri Ihalainen** (sd.) lipoi huuliaan.

Suomessa on paljon muutakin kuin ansiosidonnaista sosiaaliturvaa, jonka poliitikot toki ovat velttouttaan jättäneet työmarkkinajärjestöille. Kokematon ministeri näyttää tämän tuosta kompastuvan asiantuntemattomuuteensa.

Sentään kokeillaan

Hallintoministeri **Paula Risikko** (kok.) ei kolmikantaa pelkää. Hän käynnistää piskuisen kokeilun kuntien velvoitteiden vähentämiseksi. Stubbin hallituksen suurella metelillä toitottamassa miljardihankkeessa päästään edes alkuun.

Eduskunnan jyrkin sosiaalitantta, tohtori **Merja Mäkisalo-Ropponen** (sd.) varmisti, ettei yhdestäkään lakisääteisestä tehtävästä luovuta. **Arja Juvonen** (ps.) epäili, että kokeilulaki siirtää velvoitteita muille viranomaisille, joille ei kuitenkaan anneta siihen rahaa.

Timo Heinonen (kok.) totesi kuntien velvoitteita lisätyn tälläkin vaalikaudella ja otti esimerkiksi arvaamattoman alkoholimainonnan rajoittamisen. Maa- ja metsätalousvaliokunnan puheenjohtaja **Jari Leppä** (kesk.) sanoi jokaisen hallituksen esityksen lisäävän hallintoa.

PEKKA ALAROTU

MT 50 VUOTTA SITTEN – LA 26.9.

Alusasuja mainostettiin MT:ssä 24.9.1964.

Suomi edelläkävijä pakastealalla Pohjoismaissa

Vuonna 1944 tulivat ensimmäiset pakasteet kauppoihin. Suomi oli edelläkävijämaa pakastealalla Pohjoismaissa. Pakasteiden kulutus on vuosi vuodelta lisääntynyt. Vuonna 1963 kasvoi pakasteiden kulutus meillä 27 % edelliseen vuoteen verrattuna. Prosentuaalisesti lisäys oli suurin valmisruokapakasteiden kohdalla, toteaa kotitalousopettaja Tuula Jaakkola Kotitalouskeskuksen luentopäivillä torstaina. Pakastaminen on mahdollista myös kotioloissa. Tällä hetkellä on markkinoilla 21 valmistajan tai maahantuojan pakastekalusteita. Pakastekalusteiden keskihinta on nykyisin 1 200–1 300 nmk eli jokseenkin sama kuin televisioiden.

Kunta lakkautti kirjaston, kyläläiset perustivat oman

Ryttylässä ei jääty tuleen makaamaan, kun Hausjärven kunta lakkautti kylän kirjaston. Syyskuun alussa koulun ja päiväkodin pihaan avattiin yksityiskirjasto, joka toimii vapaaehtoisvoimin.

HAUSJÄRVI (MT)
Kello soi välitunnin loppumisen merkiksi. Ekaluokkalaiset asettuvat jonoon kirjaston oven taakse odottamaan tutustumiskäyntiä.

”Ope, onko täällä dinosauruskirjoja?” pellavapäinen tyttö hihkuu. ”Entäs japaninkielisiä sarjakuvia?”

Nopein nappaa Harry Potterin. Osa oppilaista asettuu pieniin, punaisiin tuoleihin selailemaan satukirjoja ja sarjakuvia. Innostuksesta päätellen tietokonepelit eivät ole syrjäyttäneet lukemista.

Lapset tärkeitä asiakkaita

Yksityiskirjaston puuhatädiksi tai omien sanojensa mukaan kirjastomummoksi ryhtyi vastikään eläkkeelle jäänyt opettaja **Ulla Ollila-Perälä**. Hän seuraa lasten hyörinää vierestä, juttelee ja lukee satuja.

Ollila-Perälä ei voi ymmärtää, että kunnat hakevat säästöjä lakkauttamalla kirjastoja. Huolestuttavin Ollila-Perälän kuulema perustelu on, että ”siellä käy vain lapsia”.

”Lapsethan ovat tulevaisuuden kirjastonkäyttäjiä ja kulttuurivaikuttajia.”

Lahjoituksia tehty paljon

Esikoulun entiset tilat vuonna 1891 rakennetussa panimorakennuksessa jäivät sopivasti tyhjäksi, kun ryhmä muutti tuliterään päiväkotiin pihan toiselle puolelle.

Käytännössä Ryttylän kirjasto palasi juurilleen, sillä vielä 13 vuotta sitten se toimi samassa rakennuksessa. Sen jälkeen kirjasto siirrettiin toiseen paikkaan, kunnes lakkautettiin.

Kesällä kunnan kirjasto tyhjennettiin talkoovoimin ja sisältö tuotiin Museoviraston suojelemaan rakennukseen.

Homma oli hikistä elokuun helteillä. Näin muistelee Ollila-Perälän mies **Kari Perälä**. Talkootyöhön saatiin houkuteltua 40 kyläläistä.

Aineistoa on lahjoitettu niin runsaasti, että vastaan otetaan enää uutuuskirjoja, hyväkuntoisia sarjakuvia, lastenkirjoja, levyjä ja vieraskielistä kirjallisuutta.

Kyläläisten kulttuuritalo

Ryttylän yksityiskirjastossa on lainattavissa noin 25 000 nimikettä. Lainat merkitään tilikirjaan, kunnes tietokonejärjestelmä valmistuu.

Laina-aika on kuukausi ja myöhästymisestä peritään sakko. Mallia sääntöihin on otettu muista yksityiskirjastoista.

Kirjaston toimintaa rahoitetaan perustettavan kirjastoyhdistyksen jäsenmaksulla, joka on työssäkäyville viisi euroa vuodessa.

Ollila-Perälä toivoo, että kirjastosta muodostuu kyläläisten olohuone, jossa kokoonnutaan askartelemaan ja kurssittelemaan. Tällä hetkellä esillä on **Pirkko Kolehmaisen** taidetta.

KATJA LAMMINEN

Ryttylän yksityiskirjasto osoitteessa Koulutie 14 on avoinna ma klo 15–18, ti 10–14, to 15–16 ja 18–20. Kunnan kirjastoauto käy parittomina maanantaina klo 16.25–16.55.

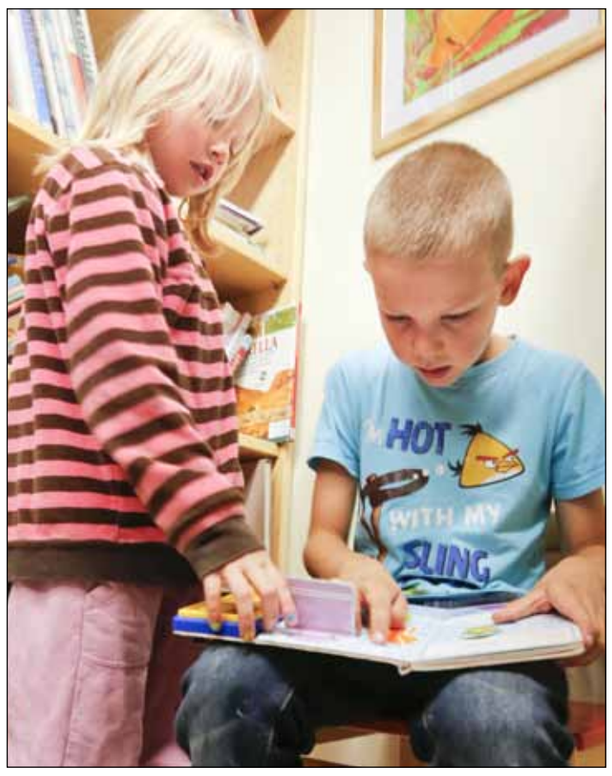

Aada Martin ja Veeti Kuusela löysivät heti mieluista luettavaa. Kyläkirjastoon on kertynyt mukava kokoelma lastenkirjoja.

Ulla Ollila-Perälän luotsaama kyläkirjasto toimii vuonna 1891 rakennetussa talossa, jossa oli alunperin panimo.

MARKKU VUORIKARI

Kunta saa käyttää kirjastotuen miten lystää

Kunnat saavat itse päättää, miten ne käyttävät valtion kirjastoavustuksen. Tänä vuonna rahaa myönnettiin 63 euroa asukasta kohden.

Tarkoitus on, että valtion tuki kattaa noin kolmanneksen kuntien kirjastojen kustannuksista.

Hausjärvi halusi säästää

Hausjärven liki 9 000 asukkaan kunta sai avustusta noin 560 000 euroa. Kunnassa on yksi kirjasto, joka sijaitsee Oitissa. Lisäksi kylillä kiertää kirjastoauto.

Hausjärven kunnanjohtajan **Päivi Terävän** mukaan Ryttylän kirjaston lakkauttaminen toi välittömästi noin 30 000 euron säästöt. Sen päälle tulevat säästöt henkilöstökustannuksista.

Terävän mukaan 1,3 miljoonan euron alijäämäinen talousarvio pakottaa nipistämään kaikesta mahdollisesta.

Joka kunnassa kirjasto

Kulttuuriasiainneuvos **Hannu Sulin** opetus- ja kulttuuriministeriöstä kertoo, ettei laki määrää, millä lailla kuntien pitää kirjastopalvelut järjestää.

Sulinin mukaan jokaisessa kunnassa kuitenkin on kirjastotoimintaa.

”Selvää alasajoa ei ole.”

Ministeriö arvioi kuntien peruspalveluiden saatavuutta kahden vuoden välein.

KATJA LAMMINEN

Arttu Ukkonen nappasi hyllystä Harry Potterin. Yli tuhat sivua tekstiä ei hirvittänyt ekaluokkalaista. Koulun pihapiirissä sijaitsevassa kirjastossa on kätevää asioida.

Kirjastoja lakkautetaan ja palveluja riisutaan

Kunnat ovat lakkauttaneet kymmenessä vuodessa joka kuudennen kirjastonsa. Viime vuonna oli jäljellä 815 kunnankirjastoa kirjastotilaston mukaan.

Samaan aikaan miltei joka neljäs kirjastoauto katosi reitiltään.

Lähes puolet muista palvelupaikoista, kuten koulujen yhteydessä toimivista lainausasemista, sulki ovensa.

Alasajo vaihtelee suuresti kunnittain. Esimerkiksi kymmenentuhannen asukkaan Pedersöressä on pääkirjaston lisäksi edelleen viisi sivukirjastoa ja kolme lainausasemaa.

Kuntapäättäjät tekevät kauas tulevaisuuteen ulottuvia arvovalintoja. Kirjasto on osa kuntalaisten peruspalvelua siinä missä peruskoulukin. Siksi kunnassa on oltava vähintään yksi kirjasto.

Omatoimikirjastot ovat uusi keino keventää kustannuksia ja hankkia samalla lisää asiakkaita pidennetyillä aukioloajoilla. Asiakas pääsee iltamyöhälläkin sisään kirjastokorttiin liitetyllä ovikoodilla. Henkilökunta on paikalla osan ajasta tai ei ollenkaan.

Viime vuosina omatoimikirjastoja on avattu kymmenkunta, muun muassa Ouluun ja Mynämäelle.

Kyläkirjastoja vain muutama

Vain harvassa tapauksessa kylien ja lähiöiden asukkaat ovat lähteneet perustamaan lakkautetun kirjaston tilalle yksityistä kirjastoa.

Pioneereihin kuuluu Putulan kirjasto- ja kotiseutuyhdistys Päijät-Hämeen Hämeenkoskella. Syyskuun puolivälissä kyläläiset juhlivat 25 vuotta täyttänyttä kirjastoaan.

Asukkaiden perustamia lähiökirjastoja toimii ainakin Tampereen Pispalassa ja Turun Martissa.

Napanuora katkeaa

Yksityiset kirjastot nojaavat kirjalahjoituksiin. Uusia kirjoja ei ole ostettu kymmeneen vuoteen, Putulan kyläaktiivi **Anne Vallinen** kertoo.

”Uusiakin kirjoja on saatu lahjoituksina, esimerkiksi Sofi Oksasen Puhdistus. Sitä ei meillä joutunut pitkään jonottamaan.”

Kun kyläkirjasto korvaa sivukirjaston, napanuora pääkirjastoon katkeaa. Julkinen rahoitus loppuu, kirjoja ei voi tilata eikä kirjastoalan ammattilaisten apua ole kunnan laskuun saatavilla.

Putulan kirjasto onnistui saamaan EU-tukea navetan ylisillä toimivan kirjastotilan kunnostamiseen.

”Hyvä pesämuna” omarahoitukseen saatiin, kun Helsingin kirjamessut myönsi kirjastoyhdistykselle vuoden 2001 Rakkaudesta kirjaan -palkinnon.

Kirjaston yhteydessä toimii suosittu divari.

Kirjojen myyntituloilla maksetaan juoksevat kulut, kuten sähkö ja vakuutukset.

TARJA HALLA